

Hälsorisker vid tatuering

Senaste version av SOSFS 2006:4. Socialstyrelsens allmänna råd om yrkesmässig hygienisk verksamhet.

Att pierca eller tatuera sig innebär alltid en hälsorisk eftersom kroppens eget skydd i form av hud eller slemhinnor punkteras.

Några oönskade effekter av tatuering och piercing kan vara olika slags infektioner, allergier, skador i munhålan eller ärrbildningar. För att minimera hälsoriskerna vid piercing och tatuering är det viktigt att ha goda hygienrutiner. Det är också viktigt att du som tatueringsspecialist kontrollerar att det inte finns några farliga ämnen i tatueringsfärgen.

Tatuering och piercing bör inte ske vid vissa sjukdomstillstånd eller vid medicineringsbehandling. Vid osäkerhet kontakta läkare eller tandläkare om riskerna för smittspridning.

Det finns olika vägar för smittspridning:

- Direkt kontaktsmitta – när bakterier överförs genom hudkontakt mellan olika personer.
- Indirekt kontaktsmitta – när bakterier överförs genom dåligt rengjorda händer, instrument och kläder.
- Blodsmitta – när smittämne från blod, direkt eller indirekt, förs in i och via vävnad/blodsystem.

Hepatit och hiv är exempel på infektioner som kan överföras via blod eller andra kroppsvätskor. Smittan kan överföras till den som sticker eller skär sig på använda kanyler eller instrument om den som piercats/ tatueras är smittad. Smittan kan också överföras från en smittad person om samma instrument eller kanyl används till andra personer utan att rengöras, desinfekteras och steriliseras vid varje tillfälle. Smittan kan även på liknande sätt överföras till kunden från en smittad person som utför tatuering.

Nickelallergi

En vanlig allergisk reaktion vid piercing och tatuering är nickelallergi. Allergin orsakas av intensiv hudkontakt med föremål som avger nickel, t.ex. vissa smycken, klockor, knappar och glasögon av metall.

Nickelallergi kan leda till eksem med rodnad, svullnad, blåsor, sprickor och klåda. Allergin ökar risken för handeksem, som kan påverka arbetsförmågan och livskvaliteten. Allergin är livslång. Det finns bara ett sätt att förebygga nickelallergi – genom att undvika hudkontakt med föremål som avger nickel.

I EU finns gemensamma regler för hur mycket nickel som får avges från piercingsmycken och örhängen.

Allergirisk och andra risker med tatueringsfärg

Det har visat sig att kemiska ämnen i tatueringsfärger har orsakat allergier, t.ex. i form av eksem. Risken att få eksem på grund av tatueringsfärg är dock liten.

Det kan också förekomma ämnen med andra hälsofarliga egenskaper, t.ex. har tatueringfärg i vissa fall visat sig innehålla blyföreningar som har flera farliga egenskaper, bl.a. fosterskadande. Var därför särskilt uppmärksam på tatueringfärger som innehåller farliga metallföreningar (salter) av t.ex. kvicksilver, krom, kobolt eller kadmium.

På senare tid, i Holland, har också uppmärksammats att tatuering- färger innehållit bakterier som kan orsaka infektioner.

Skador på tänder och I mun hålan.

Vid piercing i munhålan eller läpparna riskerar man skador på både tänder och vävnader i munnen. Det kan handla dels om tandlossning och skador på tänderna, dels om att tandköttet förstörs eftersom det utsätts för slitage mot det hårda piercingsmycket.

Piercing i munhålan kan även leda till kraftiga blödningar och till nervskador, vilket i sin tur kan påverka talet och ätförmågan. Skador i munhålan kan bli bestående.

Ärrbildning

Ärrbildning kan uppstå både vid piercing och vid tatuering. En ärrbild- ning yttrar sig som knölar eller andra typer av förändringar av huden, och i många fall blir skadan bestående. Vissa delar av kroppen är mer benägna att bilda ärr än andra, t.ex. bröstbensområdet.

Ärrbildning kan förebyggas genom att piercingnålarna har samma storlek som läksmycket. Det är även viktigt att läksmycket inte är för kort, eftersom det då finns risk för att det växer in i huden, med ärr- bildning som följd.

Vid tatuering är det viktigt att inte gå för djupt med nålen för att undvika ärrbildning.

Att tänka på...

Det är viktigt att lämna information till kunden om hälsoriskerna. Många utövare av yrkesmässig hygienisk behandling lämnar skriftlig information om eftervård till kunden. Detta ger kunden en möjlighet att ta till sig informationen i lugn och ro efter behandlingen. Eftervård är viktig för att minska risken för följdinfektioner, skador i munnen, ärrbildning och allergier.

Enligt miljöbalken ska kommunens miljönämnd kontakta landstingets smittskyddsläkare vid iakttagelser som kan ha betydelse för smitt- skyddet.

Efter tatuering och piercing accepteras man inte som blodgivare förrän efter sex månader.

Regler för Permanent Pigmentering:

Infektioner

En infektion kan uppkomma om bakterier från hudens yta förs ner i de djupare hudlagren. Infektioner kan dock förebyggas genom god hand- hygien, huddesinfektion och att desinficera och/eller sterilisera instrument.

Rutiner för huddesinfektion

Desinficera alltid den hud som ska penetreras. Det gör du enklast med en tvättkompress med desinfektionsmedel. Använd ett alkoholbaserat medel, t.ex. klorhexidinsprit 5 mg/ml.

Vissa personer kan reagera med hudrodnad på dessa medel, och då kan du i stället använda 70-procentig etanol. Etanol håller inte huden ren lika länge som klorhexidinsprit rutiner vid ingreppet

Bakterier och virus finns hela tiden i vår närhet. För att undvika spridning av sjukdomsframkallande organismer kan du göra på följande sätt:

1. Sprita händerna och låt dem lufttorka.
2. Ta på handskar.
3. Tvätta piercing-/tatueringsområdet med desinfektionsmedel
4. och lufttorka.
5. Pierca/tatuera.
6. Torka bort eventuellt blod runt det tatuerade/piercade området.
7. Ta av handskarna.
8. Sprita händerna.

Använd alltid skyddshandskar för engångsbruk vid kontakt med kundens kroppsvätskor, t.ex. blod eller saliv. Risken för blodsmitta minimeras genom att du arbetar så blodfritt som möjligt. Ett sätt att minska blödningen vid piercing är att använda tunna nålar. Vid tatuering kan du minska blödningen genom att inte tatuera under för långa tidsperioder.

Var även noga med hygien när du använder färglösningar. Återanvänd aldrig färg som hållts upp från större förpackning.

Förvara smycken som du kommer att använda vid håltagning i steril förpackning.

Använd alltid rengjorda, desinfekterade och steriliserade instrument vid piercing och tatuering. Du kan gå till väga på följande sätt:

1. Avlägsna allt synligt smuts på instrumentet genom mekanisk rengöring.
2. Spola igenom kanylerade (rörformiga) instrument med kallt vatten.
3. Värmedesinficera instrumenten i en diskdesinfektor.
4. Sterilisera instrumenten

Det bästa är att skicka smycken och instrument till en sterilcentral för sterilisering. Om det inte är möjligt kan du sterilisera smycken och instrument i en autoklav.

Att autoklavera själv rekommenderas inte, eftersom det kräver omfattande kunskap om sterilisering och hantering av sterilt material. Men om du använder autoklav måste du kontrollera den regelbundet genom att skicka sporprov för analys. Sporprovet fungerar som en sorts funktionskontroll av autoklaven.

Diskdesinfektorn behöver kontrolleras en gång om året. Det görs enklast genom att du tecknar ett serviceavtal med det företag som tillhandahåller diskdesinfektorn.